

המיליארדר היהודי מז'נווה

נחקר למאבק - ההעניק

לספרדים ייצוג הולם

בקונגרס הציוני

יושב ראש הפדרציה הספרדית העולמית, ניסים גאון, מיליארדר תושב ז'נווה, ניצב על הבימה המקושטת של בניין האומה בירושלים, ונשא את דברו לפני צירי הקונגרס הציוני העולמי. מיד בסימו את דבריו בקעה שירת התיקווה מכמה שורות באולם. נציגי הפדרציה הספרדית העולמית בחרו למחות בדרך זו על קיפוחם בהנהלת הקונגרס הציוני העולמי. על מה יצא קיצום?

עד לפני כארבע שנים נחשבה הפדרציה הספרדית העולמית, בראשותו של היהודי הצרפתי אלי נחמיאס, ככוח בלתי-נחשב

נשיא גאון

הירתמות למאבק

בין צירי הקונגרס הציוני העולמי, אך או נבחר להנהגת הפדרציה ניסים גאון, איש הפיננסים יליד הטרנס היושב דרך-קבע

בז'נווה. גאון, הנשוי לרנה, חברת-ילדות שלו מהטרנס ואב לשלושה ילדים (בתו, מרגרט, נשואה ליואל, בנו של גרגור ישראל באו"ם חיים הרצוג), הפיח רוח חיה בפדרציה, בהנהגתו היא החלה הופכת כוח חזק ובעל חשיבות.

הונה ויזום. במלון המלך דניד ב-ירושלים, סביב שולחן עמוס כל טוב, הקיפו אותו בני-מישפחתו. היה שם גם נציג עיריית ירושלים שניסה לעניין אותו בפרוייקט כלשהו והיה גם זאב גרגו, הממונה על תוכנית הבתים שהגה ויום גאון, זוהי תוכנית הממומנת על-ידי קרן מיוחדת, והמיועדת לפנות מישפחות מרר-בתי-ילדים מבתים רעועים לבתים חדשים, והמתעדת להתחיל בחודש הבא במתן מענקי הלוואות לזוגות צעירים.

למגר את התיסכול. אל השולחן ניגש יו"ר ועדת הנשיאים, הרב שינדלר, ולחץ בחמימות את ידו של גאון. דקות ספורות לאחר-מכן הגיע נשיא הקונגרס הציוני החדש, אריה דולצ'ין. גם הוא לחץ ידיו, התעכב להחליף כמה מילים והתיישב ליד השולחן הסמוך.

בין לחיצות-הידיים התכופות הסכים

ניסים גאון הנמרץ להסביר על מה נועקו הספרדים ומה הם דורשים, בעצם. "אנחנו מבקשים", אמר, "מיספר נציגים בהתאם ליחס המיספרי שאנחנו מייצגים באוכלוסייה. הן בתוך התנועה הציונית בישראל והן בתנועה הציונית מחו"ל. בישראל עצמה אני מייצגים יותר מ-50 אחוזים של האוכלוסייה. לכן, אם יש בהנהלה הציונית 18 חברים מגיעים, לדעתנו, תישעה מקומות לנציגי העדה הספרדית, ואילו מתוך תישעה חברי ההנהלה תושבי חו"ל מגיעה לספר-דים נציגות של חמישה חברים.

"המצב כעת הוא, שיש לנו רק שני נציגים בהנהלה: האחד בעל זכות-הצבעה, והשני ללא זכות כזאת. לבד מן העובדה שאנו מהווים רוב באוכלוסייה ומשום כך דורשים יותר נציגי בהנהלה, לדעתנו - מעורבות של נציגי העדה הספרדית ב-קונגרס הציוני חשובה והכרחית. אנו מר-גישים בסימני תיסכול אצל אחינו הספר-דים, וברצוננו למגר תיסכול זה ולאחד את העם. איך נאחד את העם? על-ידי כך שניתן לבני העדה הספרדית יותר אחריות, ויותר שותפות בניהול המדינה והתנועה הציונית. זה ירגיע את הרגשת התיסכול שיש לבני עמנו הספרדים.

"כשהתמנית כנשיא הפדרציה הספרדית העולמית, החלו הדברים לזוז. התחלנו לארגן את הקהילות בחוץ-לארץ, הקמנו מחלקות, החללנו בוהיו של קהילות ספרדיות שנכחדו, איחדנו אותן מחדש תחת משרד גדול אחד, שמושבו בז'נווה. כך החדרנו באנשינו את האידיאולוגיה הציו-נית, שאלה לא היו מודעים קודם-לכן. קירבנו את היהודים הספרדים לישראל, שהיתה כה רחוקה מהם, הסכרנו להם עד כמה חשוב לעזור לישראל.

למצוא אוזן קשבת. "איחדנו את הצעירים שהתרחקו מהדת היהודית, וקי-רבנו אותם מחדש אל הדת, אל היהדות ואל הציונות. במחלקות האלה נולדו מנהי-גים צעירים, שקודם-לכן לא היו להם יד ורגל בתנועה הציונית.

"עבודתה של הפדרציה הספרדית העיר למית חשובה מאד. כיום, מכירים בתוך התנועה הציונית בחשיבותנו. אני מקווה שנמצא אוזן קשבת, ונקבל לפחות ארבעה מקומות בהנהלה. הפדרציה הספרדית העיר למית היא תנועה שיש לה השפעה על המוראל של בני העדה הספרדית. והיא גם משמשת כקטאלזטור המורז את הי-עלייה. אני משוכנע שהקונגרס הציוני יכיר בחשיבותה."

עדיין במו"מ. עם תום דיוני הקונגרס הציוני מסר יששכר קציר, הממונה על הקהילות הספרדיות בתפוצות משעם הסוכ-נות היהודיות, כי שאלת מיספר הצירים הספרדיים בהנהלה והסתדרות הציונית העולמית עדיין לא נחרצה.

אמר קציר: "הנושא נמצא עדיין בי-שלבים של משא-ומתן. רק אחרי ישיבת חברי-הנאמנים של ההסתדרות הציונית העולמית, בעוד כחודש, ייקבע מיספר הצירים שיהיו לספרדים בהנהלה הציונית."

אירועים

מפארים - במחאה

משא נתקבלו הצעותיה,

החליטה זמרת ימיהעצמאות

לכנות את חגיגות ה-30 בחו"ל

ביום העצמאות ה-30 של מדינת ישראל תחגוג הזמרת יפה ירקוני שלושים שנות הופעה על הבמה, אך בפעם הראשונה בחייה ובחיי המדינה היא תחגוג את שני האירועים גם יחד, הרחק מישראל. בציריך שבשווייץ, שם תופיע בקונצרט חגיגי לפני הקהילה היהודית.

החלטתה של יפה ירקוני שלא להופיע בישראל ביום העצמאות ה-30, אינה נובעת משיקולים של כסף או יוקרה, היא החליטה שלא להופיע בישראל, כאחת-מחאה!

איזה שינוי! בדירתה הנאה שברחוב דה-הו בתל-אביב היא עובדת, יום-יום, עם מעבדים, מלחינים ותמלילנים על הכנת אלבומה החדש, ה-68 במספר, בין שיחת טלפון אחת לשניה היא מספרת על הסיבות שהגיעו אותה לצאת במחאה נגד חגיגות ה-30: "כשקראתי בעיתון שראש הממשלה מנחם בגין עומד לארגן לכבוד החגיגות מיצעד של מחתרות, או מיצעד צבאי, הרגשתי שאני מוכרחה לכתוב לו מכתב. אני לא אגלה במי בחרתי בבחירות האחר-רונות, אבל בבחירתי קיוויתי לשינוי, וראו

(המשך בעמוד 46)

שני הרבנים הראשיים אחזים במילותיהם של עולים חדשים,

שיהדותם שנויה במחלוקת, והסיכסוך הגיע עד לראש-הממשלה

הקרב על המילה

פי ההלכה. "שהרב גורן ידקור עולים מ'רוסיה', אמרו מקורביו, "הקוצ'ינים' שיי' כים לנו". כיוון שלא בכל יום מוזמן מאורע ססר גוני כזה, התעקש הרב גורן ועמד על שלו. המחלוקת בין שני הרבנים בשאלה החשובה של דקירת המילה הובאה עד לראש-הממשלה, שניסה לתווך בין הצד-דים. גורן הפעיל לחצים עד שהוחלט כי "הקוצ'ינים" החדשים יזכו לטכס דקירה אשכנזי ולא ספרדי.

הידיעה המשמחת נמסרה ל"קוצ'ינים" מעפולה ואף נקבע מועד בו יגיע הרב גורן עם פמלייתו כדי לדקור אותם. אך כאשר הגיעו שליחי הרב גורן לעפולה, כדי לערוך את ההכנות לטכס, ציפתה להם הפתעה. הסתבר כי אנשי הרב עובדיה היו זרזים יותר. כאשר גילו את תוכניתו אנשי גורן, הקדימו לבוא אל ה"קוצ'ינים" בעפולה, הודירו לדקור את מילותיהם יום אחד לפני שהרב גורן עמד לעשות זאת.

בין שני המחנות התפתח ריב קולני, ש' לפי כמה עדויות אף הגיע לתיגרות ידיים וחילופי מהלומות, ואם שוב שורה המחלוקת בין שני הרבנים הראשיים, הרי זה רק ימצא פתרון למחלוקת, עתידים הם לא ימצאו פתרון למחלוקת, עתידים "קוצ'ינים" נוספים, שאולי עוד יעלו ל-ישראל, לזכות בשתי דקירות באבריי-הזכרות שלהם: אחת ספרדית והשניה אשכנזית.

המדובר הוא בקבוצה של עולים "קו' צ'ינים", שהגיעו לישראל ושוכנו מייד בי-טבריה עילית. "הקוצ'ינים" רואים את עצמם כיהודים לכל דבר, הם מלים את זכריהם כנדרש, אולם היהדות האורתודוכ-סית, אליה משתייכים שני הרבנים הרא-שיים, אינה רואה בהם יהודים לכל דבר על-פי ההלכה. כדי להפכם ליהודים אמיתיים, תובעת האורתורוכסיה להכניסם שוב בבריתו של אברהם אבינו. כיוון שאי אפשר למול שנית מי שכבר נמול, עורכים טכס מיוחד, בו מסתפקים בדקירת המילה ובהקזת טיפת דם. בכך מחדשים את הברית וההלכה נשמרת.

הדקירה

האשכנזית

כאשר הגיעה השמועה על בואם של ה"קוצ'ינים" לאוזניו של הרב עובדיה יוסף, היה ברור לו כי המצווה לדקור את מילותיהם מוטלת עליו. הוא שיגר שליחים אל העולים כהייהעור, כדי שיסבירו להם מה רב הכבוד שנפל בחלקם שהרב הספרדי הראשי בכבודו ובעצמו, יפקח על טכס הכנסתם בברית.

קשה לומר שהרעיון מצא חן בעיניהם של ה"קוצ'ינים", קודם כל הם רואים עצמם כיהודים כשרים למהדרין, צאצאים ישירים לעשרת השבטים. גם הרעיון שאנשים מבר-גרים יצטרכו לשלוף את אבריהם כדי שידקרו אותם, לא נראה להם כל כך. אבל אחרי מלאכת טכסו ארוכה של שליחי הרב עובדיה יוסף, הם נאלצו להבין כי אם ברצונם להיחשב לאזרחים לכל דבר, ולזכות בהנאות השמורות ליהודים כשרים בלבד, יהיה עליהם לעבור את הטכס ה' מכאוב.

וכך בשימחה ובששון, נערך טכס מילה המוני לכל ה"קוצ'ינים", כשהרב הספרדי הראשי מנצח על המלאכה ומתפאר בי-מעשה ידיו.

לא חלף זמן רב והידיעה על גיור ה' "קוצ'ינים" הובאה לידיעתו של שלמה גורן. הוא זעם והמצווה נפלה בחלקו של יריבו, מבלי שהובא בסוד העניין. אולם מודיעיו מיהרו להרגיעו. "הנה", הם בישרו לו, "עומדת להגיע קבוצה נוספת של עו-לים, "קוצ'ינים" לארץ, הפעם תיפול בי-חלקן מיצוות הדקירה."

ואומנם, כאשר הגיעה קבוצת העולים החדשה, אשר נשלחה לעפולה, בקיש הרב גורן את הזכות לנצח על טכס המילה שלהם. אלא שהרב יוסף סירב לוותר. לטע-נתו, שייכים ה"קוצ'ינים" לעדה הספרדית, אף-על-פי שאינו מכיר בהם כיהודים עב-

רב ראשי גורן

דקירה אשכנזית -

שה הקרב האחרון במערכה המתמ-שכת בין שני הרבנים הראשיים ליש-ראל, לא היו אלא מילותיהם של כמה עשרות עולים חדשים שהגיעו באחרונה לישראל. אילו רק יכלו, היו שני הרבנים תופסים באברייהזכרות של עולם אלה, כשזה טוען "כולם שלי" ואילו חברו מצ' היר "כולם שלי".

מחאה אבסורד מעין זה אומנם לא הת' רחש במציאות אך הסיפור ההיתולי של-יסופר הלן הוא אמת לאמתה.

אין כמעט נושא בתחום ההלכה היהו-דית ששני הרבנים הראשיים של ישראל לא יצליחו להיות חלוקים עליו. אבל הקרב האחרון שנישט בניניהם היווה את השיא. כמעט כל מעשה שיעשה הרב הראשי הספרדי, עובדיה יוסף, בלעדית, מרתיע את דמו של הרב הראשי האשכנזי, שלמה גורן, החושש שיוסף חותר תחתיו וגוזל ממנו את היוקרה והסמכות. קל לשער על כן, מה רב היה כעסו של הרב גורן כאשר נודע לו כי עמיתו הספרדי הכניס בבריתו של אברהם אבינו קבוצה גדולה של עולים, ללא ידיעתו, ובכך צירפם אוטומטית לי-צאצאיהם.

רב ראשי עובדיה

— מול דקירה ספרדית